

POWTARZAĆ (183) *vb impf*

powtarzać (181), **powtorzać** (2); powtarzać : powtorzać *Calep* (5:2).

Pierwsze o oraz drugie a jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie); w inf -târz- (29), -tarz- (19); -târz- RejAp (10), GórnDworz (3), RejPos (5), RejZwierc, RejPosWstaw, BudBib, StryjKron; -tarz- MurzNT, BiałKat, WujJud (2), KochPs, LatHar (4), WujNT, -târz- : -tarz- Mącz (2:3), CzechRozm (2:4), Oczko (1:1), CzechEp (2:1); w pozostałych formach -târz- (110), -tarz- (3); -târz- : -tarz- MurzHist (2:1), Mącz (5:1), NiemObr (2:1); drugie o z tekstu nie oznaczającego ó.

inf powtarzać (44). \diamond *praes* 1 sg powtârżãm (23). \diamond 3 sg powtârżã (41). \diamond 1 pl powtârżãmý (6). \diamond 3 pl powtârżãją (5). \diamond *praet* 1 sg m -m powtârżãł (1). \diamond 2 sg m -s powtârżãł (1). \diamond 3 sg m powtârżãł (15). *f* powtârżãła (4). \diamond 3 pl m pers powtârżãli (4). \diamond *fut* 1 sg m powtârżãc będe (2) *GórnDworz, CzechRozm, będe* powtârżãc (1) *BudBib, będe* powtârżãł (1) *KrowObr. \diamond* 2 sg m powtârżãc będziesz (2). \diamond 3 sg m powtârżãc będzie (1). \diamond 1 pl m pers powtârżãc będziemy (1). \diamond *imp* 2 sg powtârżãj (3). \diamond *con* 1 sg m bych powtârżãł (1). \diamond 3 sg m by powtârżãł (1). \diamond *con praet* 3 sg m by był powtârżãł (1). \diamond *impers praes* powtârżã się (2). \diamond *part praet act* powtârżãjąc (23).

Sł stp: powtarzać, powtorzać, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. Czynić coś po raz drugi lub wielokrotnie, tak samo jak przedtem; *iterare PolAnt, Mącz, Calep, Cn; duplicare Vulg, Cn; geminare, repetere Mącz, Cn; referre Modrz, Cn; ingeminare Calep, Cn; adicere iterun Vulg; frequentare, resumere Mącz; reiterare Calep; congeminare, instaurare, integrare, retractare Cn (178) : Frequentare pro geminare usus est [...], Powtârżãc. Mącz 136d; Repeto, Zás żãdam/ vpominam fie/ też wrãcam fie/ nã zad yde/ powtârżãm. Mącz 296a, 175d, 433b; Iterato – Powtarzãiac. Calep 566b, 535b, 566b, 907b.*

a. *Ponawiać czynność* (25) : Y rzekł Awifzai do Dawidã/ wydał Bog dzifia nieprzyãciãlá twe⁸⁰ do rãk twoich/ á tãk przebiję iy teras ofzczepem kziemi zãrãzem iednym á nie będe powtarżãc. *BudBib 1.Reg 26/8.*

powtarzać co (12): *BierEz F4v; FalZioł IV 23b; RejKup Nv; A to wyznãnie moia rãkã podpifałem/ y tobie wfczchmogãcemu Bogu/ ktoremu [...] będe tczynił ftego y z drugich moich vtzynkow lidzbę/ tzyftym vmyflem nã ołtarzu offiaruię/ kthorã nã pierwfzym obecnym żeściu vrotzyście będe powtarżãł. KrowObr 41v; BibRadz Prov 26/11; bo zła rzecz ieft dziecięciu chrześciãnfkiemu hãmowãc chrzeft/ iãko też y vroflému á ochrzczonému powtârżãc go/ rzecz ieft nie dobra. BiałKat 251; KuczKat 220; WujJudConf 170; BudBib Prov 26/11; Wnet też Miefcy pułzkarze dziãłã wypróznãli/ Gromy áze ziemiã drży ftego powtarżãli StryjWjaz B4v; żiołã lãmé wyżãwfy/ albo w chuście/ albo tãk lãmé/ ciepłõ przykãdãc/ y co kiedy raz oftydnã powtarżãc. Oczko 33; PowodPr 19.*

powtarzać czego (po przeczeniu) (8): *MurzNT 58v; Y Krzeft y Kãplãnfstwo Sãkrãmentem ieft oboie: przeto fie niegodzi w Kościãle Chrześciãnfkim oboygã powtârżãc. WujJud 166, 165v; CzechRozm 190; Tu łos miefzkãniec leśni vprãgniony pije. Tãmżã ptacy miefzkãia/ á w krzakach zielonych Nie przefãia powtârżãc pieśni vlubionych. KochPs 155; iz kto raz przyftoynie tãkã [...] fpowiedz vczynił [...]; moze iey do śmierci fwoiey nigdy zgołã nie powtârżãc. LatHar 131, 131 marg; WujNT Zzzzz3v.*

powtarzać komu (2): Z przyãciõł cudnie gaday/ Dobrodzieyftwo im powtarzay. *BierEz F4v; CzechRozm 190.*

W połączeniu z wyrazem lub wyrażeniem oznaczającym powtarzalność (6): A kto dobre dobrym roztwarza/ rad fye czyftego nápija y ieffcze powtarza. *March*¹ A3 [*idem*] *March*³ V; A nafe fercze pokorne Iuż fgladza myfli vporne. Czo fie [*lege: je*] czelto powtarzamy Boga iemy obrazamy. *RejKup* Nv; SYnu zgrzelzyłefli nie powtarzay drugi raz *Leop Eccli* 21/1; *RejAp* 40v; *CzechRozm* 215v.

W porównaniach (2): *BibRadz Prov* 26/11; Iáko pies wraca fię do wywrotku fwego (ták) głupi powtarza fprofność fwoię. *BudBib Prov* 26/11.

b. Ponawiać wypowiedź, mówić albo pisać po raz drugi lub wielokrotnie to samo a. tak samo (145) : Ale iż fie powtarzác niechce/ dofyć o tym w fśrednim wieku we wtorych kfięgach nápiáno/ iáko tho [*obzarstwo i pijaństwo*] ielt pan fzkodliwy/ y iákie fzkody/ lekkości/ y dziwne obrzydłości z niego przypadáią. *RejZwierc* 157v.

powtarzác czego (12): Iż gdy Anyoł przyfzedł s kádzielnicą do ołtarza iż fie stáło w niebie milczenie wielkie. [...] Ale fnadźci tego y máło powtarzác trzeba/ iuż wiefz kogo Ezáiafz/ kogo Máláchiafz tym Anyołem zowie *RejAp* 71v, 39v, 178. Cf *powtarzác czego przez kogo*; *Ze zdaniem dopelnieniowym*; *Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem*; *W nawiązaniu do słów*; »powtarzác słów«.

powtarzác czego przez kogo (1): Pátrzayże záfię/ iáko then wfzechmogący Pan/ tey fświętey á doftoyney fwiátłości [*tj. przykazań*] fwoiey powtarzał rozlicznie temu nędznemu fwiátu/ przez fświęte Proroki y Pátryárchy fwoie [...]. Nákoniec iuż y Moizefzowi włáfną ręką fwoią nápiáną podał the fwiętą á chwálebną fwiátłość *RejPos* 338.

powtarzác co (55): On częfte prófby powtarzał/ Kiedy bárzo od głodu mdłał. *BierEz* R2; Iuż ten wirfz był y będzie częfto, bo gy powtarza *WróbŻołt* kk6, cc; *MurzHist* R4v; *LubPs* Z2 marg, ee2 marg; *KrowObr* 182v; *RejAp* 40v, 125v [3 r.]; *KuczbKat* 370; *BiałKaz* Fv; *CzechRozm* 58; *CzechEp* 25, 114 [2 r.], 124, 272; *NiemObr* 28, 98; Oggannio – Toz z przikrofcia powtarzam. *Calep* [727]a; czemuż odkupiciel náfz [...] iedną modlitwę trzykroć w ogroycu powtarza? *LatHar* 511; *WujNT* Aaaaaav; *SarnStat* 114; *SkarKaz* 204a; [*CorfusDocum* 1567 nr 154]. Cf *powtarzác co dla kogo*; *co przed kim*; *Ze zdaniem dopelnieniowym*; *Z przytoczeniem*; *W nawiązaniu do słów*; *Zwroty*.

powtarzác co dla kogo [= komu] (1): A tak to fwoie w wiernych miefzkánie Pan Kryftus/ dla Apoftołow/ o czym wnet vflyfzimy/ raz po raz powtarza/ á w pamięć im wpaia *RejPosWiecz*² 93.

powtarzác co przed kim (1): Co ábym przed W.M. powtárzác miał/ wielé/ y iáko trudnych chorób ludzie tám tych czáfów pozbyli/ niewiém coby po tym: gdyżeś W.M. y od támtecznych obywatelów [...] náfluchác fie raczył. *Oczko* A4v.

powtarzác czego (po przeczeniu) (12): Non libet omnia criminari, Niechcę wfzitikich niecnót powtarzác. *Mącz* 68d; *RejAp* 140v; Powiedziáło fie theż pirwey/ áby dworzánin nie dał fie nigdy znác w żadney nieprawdzie/ tego powtharzác nie trzeba *GórnDworz* N6, D3v; *GrzepGeom* P2v; O czym zechmy fie iuż náflucháli/ powtarzác tego teraz nie potrzebá. *RejPosWstaw* 110v; Ale iż fie iuż ty roznice wyfłzey przypominály/ thu ich powtárzác nie będę. *CzechRozm* 93v, 10v, 117v; Ktore naiázdy y fpolne s Krzyżákami Litewkfie bitwy/ iżem wyfłzey w Kronice Prufkfey/ Petri a Duzburch z kácinfkiego przełożoney/ nápiáł/ tu ich powtarzác nie chcę *StryjKron* 375; *CzechEp* 154, 314.

powtarzác do kogo (1): Y tu częftokroć Pan do Ianá fwiętego tego powtarzác będzie/ iż kto ma vfzy fluchay pilno. *RejAp* 17v.

powtarzać [około kogo], około czego [= [o kim], o czym] (1): Niemiéyże mi zá zlé: zemci wiele kroć powtarzał w téy wtóréy części Kátechizmu/ około iedyného Bołtwá y Bogá Oycá/ Syná/ y Duchá świętého *BiałKat* 116; [Jsch od kielku liath prawie iedne piosnkę (!) czes.j.m. w liszczcich szwich do k.j.m. zwikł powtharzac, a zwlaszcza około woiewodi voloskiego *CorfusDocum 1567 nr 154*].

powtarzać u kogo (1): Wízakze tho czóśfmy porvczily thylve rafzow ylye bandzie potrzeba kwoly poslowy Vangierfkyemv v Balfh y v Ceł(arza) gdi fią slvřznye bandzie vydzialo powtharzac bandzyeff *LibLeg* 7/35.

powtarzać komu (7): A thu dáley powtarza Pan obietnic wiernym swoim *RejAp* 39v, 71v, 138v, 174v, 178; *RejPos* 338; *BiałKat* 116.

powtarzać o czym (4): O tych fiedmi głowach iuz fie nie raz powtarza/ áby beśpieczniey káždy rozumiał iż to iest miáłto Rzymfkie *RejAp* 144, 178. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym*.

powtarzać gdzie [= w tekście] (15): *KrowObr* 182v; Częftokroć Pan wřzedy w piśmie świętym powtarza obietnicę ítrářznego řádu swoiego á przyřcia swoiego. Iáko y v Dánielá málo nie tymiřz řłowy y v Dawidá y v Ewányeliřtow to powtarzác raczy. *RejAp* 125v, 178; *RejPos* 0003v; *BiałKat* 116; Bog ieden iest. Mařz otym piřmo w řtarym zakonie Deute: 6 ktore powtarza Pan nářz v Marká S. we dwunařtym. *BiałKaz* Fv; A [ksiądz Powodowski] nie wřtyda fię řprofnego wykłádu řwego/ y błędu řzkárádego/ y potym *fol.* 188. powtárzác. *CzechEp* 154, 25, 114, 124, 238, 272, 331; *SarnStat* 114.

cum A cum inf „być” jakie (1): Cefarz wyřluchawřzy wřzytkich wotá/ rozwiódl im rzecz dłuęą/ řprzodku poczawřzy/ powtarzał ich rzeczy być łobie przeciřwne *BielKron* 219v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (5), tego (5), o tym (2); iż(e), że (10), aby (3), zaimek względy (3), zaimek pytajny (2)] (18): *LibLeg* 7/35; *KromRozm III* M7v; Powtarzali i to wielekroć panowie Ich M-řć, iż podatek nie jest w Polsce nowiną *Diar* 27; A ieffli to prawdá/ co ty powiedářz/ tedy to nieprawda iest co Apořtoł Święty nápiřál/ y ná wielu mieyřcách powtarzał: Iz fię tylko ras Kryřtus offiárowáł. *KrowObr* 182v; Náthym Seymie powtarzał Cefarz/ áby piřwřzy dekret trzymáli *BielKron* 235, [332³]v; *KwiatKsiąz* B3v, L; Dicta iterare, Powtárzác to co fie przed tym rzekło. *Mqcz* 175d; Co mamy rozumieć morzem y málo o tym powtarzác trzebá/ bochmy fie iuz tego nářlucháli/ iż ten omylny á burzliwy řwiát piřmo święte morzem záwřdy zowie. *RejAp* 132v, 91, 138v, 174v, 176v; *GórnDworz* D3v, E5; *RejPos* 0003v; Iákom cię nářprzodku vczyl/ ták y teraz powtarzam: że Pan Chryřtus włáfny cěl iest Wiáry nářzý *BiałKat* 81.

Z przytoczeniem [w tym z zapowiednikiem: to (1)] (7): I powtárzál to wołaiác iuzci niemogę/ powiedámci wám řec niemogę *MurzHist* G3v, F3v; *KrowObr* 202v; Wtóre kłięgi Eklezyářtes [...] w ktorych wypifuiie marność prořnych á nieuřtáwiczných rzeczy/ powtarzáiác Vanitas vanitatum et omnia vanitas *BielKron* 78v; *Skarřzyw* 589; (*did*) Ia mowię. (–) Nie mam řczęřcia przezcz winiř/ że mi nie nie dáie: Bo láméy Cnoćie řluzę/ řczęřcie mam zá iáie. (*did*) Powtarzam. (–) OD Bogá/ nie od řczęřcia/ iá czekam pomocy *PudłFr* 29; *KochWr* 32.

Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: tego (1)] (2): Y řtáđze řam teřz o łobie mowi dwa rázy powtharzáiác řem ia iest ktorym iest. *SarnUzn* C; *RejAp* 17v.

W nawiązaniu do słów, które zostały powtórzone [w tym: to (4), tego (1)] (7): *Wróbřzółt* cc3; *LibMal* 1554/189; *BibRadz* II 29d marg; Nieboy fię mátko/ ielřcže teraz nieumieram: y gdy to powtarzála

często/ nieboy fię mátko: światłość oná pomálu odchodząc wzniknęła/ ále wonia oná zoftála *SkarŻyw* 589; *CzechEp* 331; Y przeto Katoná kiedy ípytáli/ miedzy powinnościami dobrego człowieka/ co lepiej? odpowiedział: Bene pálcere/ ięzykiem íwy^m/ iákoby nálfym/ Mieć fię dobrze, y drugi raz/ y trzeci toż powtarzáiąc. *GostGospSieb* +2v; *PowodPr* 67.

W połączeniu z wyrazem lub wyrażeniem oznaczającym powtarzalność (44): *BierEz* R2; *LibLeg* 7/35; *WróbŻółt* cc3; *MurzHist* F3v; y gdy nyerałz Alye trzy kroc powtarzayąc thwyerdzyell yakoby Credo fkladaczą Apoftata myalo. theda thentho Iezyk onego trzi razy [...] pythal *LibMal* 1554/187v, 1554/189; *Diar* 27; *KrowObr* 202v [2 r.]; *BibRadz* II 29d marg; á gdzie [*Duch Święty*] mowi/ wiedźze á rozmyflay sobie w ferczu/ támci doraża nálfzych wnętrności/ także y z wirzchu bálwochwálftwá zákázuie: A iże raz po raz powtarza/ to czyni przez pochyby/ áby tym młotem raz w raz bijący tę twardą íkáłę fercá nálfzego rozráził. *SarnUzn* D4, C; *RejAp* 17v, 86, 125v [2 r.], 140v, 144, 178; Iefli dobrze pomnię pánie Kriłki/ zda mi fię żeś w.m. wielekroć to powtarzał/ iż dworzanin [...] co iedno pocźnie/ ma fię o to ftaráć/ áby [...] *Górndworz* E5, O7; *GrzepGeom* P2v; *RejPos* 338; *RejPosWiecz*² 93; *BiałKat* 116; ábowiem on [*Jezus*] íam nietylko cáte nocy ná modlitwie ftawił/ ále też iednę modlitwę trzy kroc powtarzał. *KuczbKat* 370; á iż też [*Bog*] człowieka dał/ świętego y duchem bes miáry napełnione⁸⁰: iáko fię to często/ áłz do obrzydzenia powtárzác muśi *CzechRozm* 58, 256; *SkarŻyw* 589; *CzechEp* 114, 238, 291, 314; *NiemObr* 19, 28, 98; *KochWr* 32; *GostGospSieb* +2v; *LatHar* 511; A tak przez to písmo íą odftrychnieni wíżyscy fałszywi męczennicy kácerłcy: iáko często powtarza Auguřtin y Cyprian ś. *WujNT* 20, Aaaaaav; *PowodPr* 60; Bo wełćie Páńłkie było iákoby duchowne á nie íielełne/ przez zámknione drzwi/ co dwa kroc powtarzáiąc mowi Ian ś. *SkarKaz* 204a, 274a.

Podmiotem jest tekst (2): Ale więc gdy bez Krolá/ wrzędy sobie odmieniáli/ począł fię we wízem nierząd [...]. Czego písmo ś. przyczynę dawa/ kilkákroć te słowá powtarzáiąc: W on czás niebyło Krolá w Izráelu: ále co fię káždemu zdáło/ to czynił. *PowodPr* 60; Práwo przyrodzone od Bogá íámego ogłoszone íeřt takie: Kto rozłeie krew ludzká/ będzie przelana krew íego. [...] Zakon przez Moyzeřzá dány/ tegoż íeřcze óřtrzey powtarza. *PowodPr* 67.

W charakterystycznych połączeniach: błąd powtarzać, (jedną(ż)) modlitwę (4), napominanie, obietnicę (2), prośbę (3), roznice, skargę, wiersz, wykład; powtarzać bitwy, dobrodziejstwa, najazdy, niecnoty, zapłaty; powtarzać często(kroc) (19), drugi raz, dwakroć (2), dwa razy, kilkákroć (2), nie raz (2), po trzykroć, raz po raz (2), raz za razem, rozlicznie, trzeci (raz) (2), trzykroć (5), tyle razow, ustawicznie, wielekroć (4), znowu; aż do obrzydzenia powtarzać, niepotrzebnie, przez przypowieści; na wielu miejscach powtarzać (2), w Piśmie Świętym.

Zwroty: »jedną (a. starą) piosnkę powtarzać« = *mówić stale to samo* (2): Co iáko X.K. czyni/ lířt do íego Krolewłkiey Mości/ píłány świádczy/ w którym często iednęż piońnkę powtarzáiąc/ íego Krolewłką Mość nápomina/ [...] áby mieczá sobie zwierzonego przeciwko nam dobył *NiemObr* 19; Od tąd íkárgę y ítará piońnkę powtarzáiąc/ Ná Iowíłzá o pomířtę vřtáwnie wołáią. *KmitaSpit* C2v.

»rzecz powtarzać« [w tym: *jedną rzecz* (4)] = *dicta dicere, repetere sermonem Mącz* [szyk zmienny] (8): *KromRozm* II d4; *Dicta dicere, Rzecz niepotrzebnie powtárzác. Mącz* 86b, 296a; przetoż według náuki wíłzýy nápiřánýy o Dyopřrže íye ípřáuwuy/ żeć nie powtarzam iednéy rzeczy kilká kroc

GrzepGeom P2v; *CzechRozm* 179; Ktorą rzecz [Ireneusz] słowy ielzczę lzyrfzymi powtarza *lib.* 2. *CzechEp* 238, 238, 262.

»te (a. ty, a. ony, a. takowe) słowa (to słowo), słow (każdego słowa) powtarzać« [szyk zmienny] (8:2): A ty [czarcie] yakos z wykł potwarzać Każdego Słowa powtarzać A tak niedopuscay Panie Niechać na yego nieštanie *RejKup* z4v; Powtárzał też częšto kroć nieboraczek/ ony słowa/ Bóg nad kiem ráczy/ nadtem się lutuie/ a kogo nieraczy/ tego zatwardzá. *MurzHist* F3v; Zathym Iezik policzek yemv dall mowycz podobno thi wyarą Zidowfka dzyerziŃch. A on odpowzedzial dzyerzą Zathym gdi czašto powtharzał thakowe słowa theda wŃchithczy tham szyedzaczi przeczyw yemv lzye wzruŃchili *LibMal* 1554/189; *KrowObr* 202v; Obyczay zawnždy był Páná tego iż częšto powtarzał słow fwoich/ iákoby iáką przyŃięgą mowiac: Záprawdę záprawdę powiádam wam. *RejAp* 86; *GórnDworz* O7; *NiemObr* 179; á ogládaíac fie ná Rzym té słowá [Jugurta] częšto powtarzał: miášto przedáyné/ y zginiénia bliŃkié *KochWr* 32; *PowodPr* 60; *SkarKaz* 274a.

α. *Wypowiadać jakiś sformułowany, ustalony tekst (zwykle o tekstach modlitewnych i liturgicznych) [w tym: co (12)] (16)* : Kyrie od Grekow wziął SylweŃter Papieź. Grzegorz S. kazał ie powtárzac przy Mízey. *LatHar* 86 marg, 10; *WysKaz* 23; dla czego iey [Maryi] pozdrowienie powtarzamy *SkarKaz* Oooo2a.

powtarzać komu (1): NaŃze też modlitwy trzy kroć panu bogu poŃpolicie powtarzamy *KłosAlg* A2v.

powtarzać przez kogo (1): A te słowá wefołego wołania [tj. *hosanna*]/ y głoŃu tryumphiujących [...] koŃcioł Ńwięty vŃtáwicznie powtarza we Mízey Ńwiętey przez kápłaná w oŃobie wŃzytkich ludzi wiernych/ przed fámym poŃwięceniem y podnoŃzeniem Ń. Sákrámentu. *WujNT* 89.

powtarzać w czym (3): Bo ktoby [...] tych dwu Ńentencyj ná pámięć nieumiał [...] y całym Ńercem nie wierzył/ y w modlitwie vŃtáwicznie nie powtarzał/ Kátholikiem być nie może. *CzechEp* 229; *WujNT* 89, Yyyyy4v.

Z przytoczeniem (4): z tymi słowy práwie iuŃz vmiráł: powtarzáiac Laudate dominum de coelis. WyŃlawiaiyć Paná zniebá. *SkarŻyw* 414; A przychodząc/ do pieŃni Symeonowey/ po modle zá przyaćioły/ do niey lię częšto wracála/ wiele kroć powtarzáiac: Teraz wypuŃć mię w pokoju/ iŃz ogládały oczy moię etc. *SkarŻyw* 583; HoŃánná we Mízą przecz powtarzáia. *WujNT* 89 marg, Yyyyy4v.

W połączeniu z wyrazem oznaczającym powtarzalność (7): *KłosAlg* A2v; *GroicPorz* n2; Záczyńaíac też pioŃnkę Mátki Bozey Mágnificát/ częšto słowá zniefy powtarzála modląc lię zá pániénki kłáŃztorne *SkarŻyw* 583, 538; *CzechEp* 229; Naydziefz y Ńame Krzyźowe dni/ w ktore częšto Litánią powtarzamy *LatHar* 172; *WujNT* 89.

W charakterystycznych połączeniach: powtarzać kyryje, litaniją, modlitwy, pozdrowienie [= ZdrowaŃ Maryja], Ńentencyje, wyznanie; powtarzać częšto (2), trzykroć (2), ustawicznie (2), wielekroć, znowu.

Zwrot: »słowa powtarzać« [szyk zmienny] (5): A zá Woytem też wŃzyfcy PrzyŃyęźnicy mowić będą/ powtarzáiac trzy kroć z nowu słowá niżej nápiŃáne/ z wymienieniem Męźoboyce wŃáŃnym Imieniem y przewizkiem. GDyź tu.N. obzáłowány przed Sádem o zámordowanie tego.N. przywołány [...]. *GroicPorz* n2; *SkarŻyw* 583; *KlonŻal* D3; *WujNT* 89; *WysKaz* 8.

β. *Przytaczać, przywoływać, cytować czyjś wypowiedź lub tekst, powoływać się na czyjś wypowiedź* (28) :

αα. *Własną wypowiedź dawniejszą lub sformułowaną w innym tekście [w tym: co (4)] (6) :*

powtarzać komu (2): tedyśmy to od zaczątku skoro sejmu tego WM opowiedzieli, iż o niej [obronie] radzi mowić będziem [...]. I teraz WM [senatorom] powtarzamy, że o niej namawiać i stanować jesteśmy gotowi *Diar* 40. *Cf powtarzać komu przez kogo.*

powtarzać komu przez kogo (1): Włzák Pan [...] go [pierwszego człowieka] [...] ták poćiefzyć raczył/ Nie ftráchuy fię, damći niewieście naśienie/ ktore możnie łtumi Diabie pokolenie. Ciefząc potym dużę człowięczą nędznicę/ częłto tę powtarzał wdzięczną obietnicę/ przez Proroki święte przodkiem Abrámowi/ nákoniec y służce fwemu Dawidowi. *ArtKanc* B19v.

powtarzać przed kim (1): rádźilem ná ón czás Ich M. brácięy śwęy/ co iednák y teraz przed ośobą wálzëy Kró: M. powtarzam / áby [...] *OrzJan* 130.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (1); że, zaimek względny (1)] (2): *Diar* 40; ále wždy przećię tóż com niedawno Ich M. Rycérłtwu wzyłtkiému ná zieżdzie náłzym powiedźiał/ powtarzam/ że mi fie zda rzecz nieprzyłtoyna *OrzJan* 130.

*Z przytoczeniem (1): [nie mogąc z powodu wyjazdu nauczać ustnie] ácz nie [tj. przynajmniej] przez pińanie fwe mowić y wćzyć was nie zániecham/ [...] y ná ten czás oto znowu powtarzą [!] y pokázuię nie fwymi ále zacnego onego ś. Doktorá Hieronymá łłowy: *Ecce Ecclesia Christi, ecce grex Christi* [...] *Videruⁿt omnes fines terrae falutare Dei nostri.* *ReszPrz* 104.*

W połączeniu z wyrazem oznaczającym powtarzalność (3): zkąd fie da rozumieć/ Co iuz powtarzam nie raz/ że ná świećie Mniefy dobr dáleko/ niżli złych przypadkow. *KochOdpr* B2; *ReszPrz* 104; *ArtKanc* B19v.

ββ. *Cudzą wypowiedź* (22) :

powtarzać czego (1): Oto łłuchay częgo tenże Anyoł [zwiastując Maryi] powtarzác raczy: Iż opánuie wzytek narod y wzytko potomłtwo Iakobowo. *RejPos* 272v.

powtarzać kogo (1): iáko fię też ná tym myli z drugimi X.K. *fol.* 389. powtarzáięc też Páwłá y Ezáiáłzá y Dawidá *CzechEp* 291.

powtarzać co (11): Gdyłczy była ta panna oth początku łzwyata czofł to fama mouy a kofłczyol to czáłto powtarza *PatKaz II* 29; *Leop Deut* 2 arg; *RejPos* 298v; *PowodPr* 37. *Cf powtarzać co w czym, »powtarzać słow(k)a«.*

powtarzać co w czym [= w tekście] (1): *Błogóśłáwionás ty.*) Oto Elźbietá nie tylko Chrifłufá błogóśłáwi y chwali/ ále y Pánnę Máriá dla niego. Co też kościoł czyni iey przykładem/ powtarzáięc częłto też łłowá w pozdrawiániu Pánnny Máriey. *WujNT* 195.

powtarzać czego (po przeczeniu) (5): to iefł wypifáno w herbarzu polłkim przez Floriana wyprałławynym [*lege*: wyprasowanym] przeto zdała mi fie rzecz nie potrzebna tego tu powtarzác. *GlabGad* H4v; *GórnDworz* I6; *RejPos* 82, 252. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym.*

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: tego (1); iż, że (2), zaimek względny (1)] (2): Odpowiedźiał pan Boiánowłki. Ia tego powtarzác niechćę/ co fie wczorá mowifó *GórnDworz* X5; *RejPos* 272v; *Plato* mowi y *Cicero* powtarza/ że nędzna rzecz iefł domágác fię wrzędow *ModrzBaz* 43.

Z przytoczeniem (1): Bacząc się śmiertelną y prętkie zeście swoie/ ony wierzyki z Pfalmu cicho powtarzają: Zamiłowałam Panie ozdobę domu twego y chwałę mieszkánia twoiego. *SkarŻyw* 142.

W nawiązaniu do słów, które zostały powtórzone (6): *KromRozm II* cv; Odpowiedział p. Myłzkowłki. Iefli w.m. dobrze pomnił/ pan Kriłki wczorą powiedział/ iż główne zawołanie Dworzáninowe być ma/ Rycerskie rzemieńło/ y szyroce dołyć o tym mówił/ iáko mu się w tym íprawować trzebá: tego iuz powtarzać nie będę *GórnDworz I*6; A kto tego pokármu pożywać będzie/ ten będzie żył ná wieki. A iż w pirwłym podáníu o wstáwie Wieczery Pánłkiey słowá Ianá s. były ná plác przytoczone/ tedy teraz nie zdáło się słuznie tego mieyfcá powtarzać *RejPos* 82, 298v; Gdy mówi [ewangelista] iż oczy swe zamrużyli/ áby nie widzieli (które słowá y Páweł powtarza) vczy nas práwego rozumienia inłzych mieyfc piłmá ś. *WujNT* 56, 195.

W połączeniu z wyrazem oznaczającym powtarzalność (5): O fama panna marya mouy pyeruey nyłzly {łzã [lege: się]} łtaly przepałzczy ya yełtem Kkołzczyol [!] to czałto powtarza słowka panny maryey *PatKaz II* 25v, 29; *RejPos* 253v; *WujNT* 195; *PowodPr* 37.

Podmiotem jest tekst (1): o czyni y Miniłtrowie ich częłto ná kazániach wołią; y odpowiedź porywczá ich ná Kátolickie o zborach Krákwłskich nápominánie nie dawno wydána/ nieraz to powtarzając wyświadcza. *PowodPr* 37.

Zwrot: »powtarzać słow(k)a« [szyk zmienny] (6): *PatKaz II* 25v; po onych dnyach/ mówi Pan/ dam ya zakon moy we wnętrze ich/ á nápiłłę ij w ich łercach [*Ier* 31/31-33]. rć. które słowá też Páweł S. powtarza *KromRozm II* cv; miály ták wielką moc one w łiccie słowá/ (kiedy ie powtharzáłá/ [...]) iż [...] *GórnDworz* M8v; *RejPos* 253v; *WujNT* 56, 195.

»sobie powtarzać« = *przypominać, pamiętać czyjás wypowiedź (2):* A mogłby łobie wstáwicznie káždy powtarzać thy krociuchne słowká Páná swoiego *RejPos* 253v, 252.

Szeregi: »ani powtarzać, ani mówić« (1): A gdy nam [*kaznodzieja*] opowieda wołá Pánłką/ łrogość gniewu iego zá wyłłętki náłze/ [...] to krociuchno trwa ná pámięci náłzey/ áni łobie thego nigdy powtharzać áni o tym mówić nie będziemy/ przyłzedłzy do domow náłzych. *RejPos* 252.

»wspominać a powtarzać« (1): Słuchayże co dáley Duch święty powieda/ iż s tego zyáwienia tych łubow Páálkich stáło się podwyłzłzenie y wyzwolenie włzytkich narodow łwiátá tego [...]. Ale łyłzyłz iż [...] to wyzwolenie włzytkich narodow łwiátá tego/ ni przecź się inłzego nie stáło/ iedno przez tego łwiętego Mełyalzá [...]/ ták iáko thu ten łwięty łtárzec [*Zachariasz*] to iáwnie włpominać á powtarzać raczy. *RejPos* 298v.

ααα. *Powiadamiać kogoś o czymś, przekazywać jakąś informację [co komu] (3):* y będą (mowi Moizelz do ludu) słowá te które ia tobie dziś rołkázuię/ w łercu twym/ y powtarzać ie będzielz łynom twym/ y będzielz o nich mówił siedząc w domu łwym/ y idąc w drodze *CzechEp* 114.

Zwrot: »powtarzać w objawienie« = objawiać (1): NYe powtarzay tháiemney powiełci w obiáwienie łyłłącym [*Non duplices sermonem auditus de revelatione sermonis absconditi*] á będzielz prawdziwie bez zelżywołci *Leop Eccli* 42/1.

Szereg: »powtarzać a opowiedać« (1): Otoź Duch święty [...] wzbudzał wielekroć duchy ludzi łwiyłych á duchy Prorockie/ iż to záłubienie Abráámowi łwiyłtemu onemu ták mocnie vczynione záwždy powtarzáli á opowiedáli ludowi Bożemu *RejPos* 297v.

γ. *Używać figury retorycznej zwanej anadiploza (cf POWTARZANIE) (1) : Anadiplosis, Latine, Reduplicatio, [...] reduplico, Powtarzam zaś. Mącz 8d.*

2. *Podwajać, powiększać o drugie tyle; geminare Mącz, Calep, Cn; congeminare Calep, Cn; conduplicare Mącz (4) : Gemino, Dwoję Sowito czynię powtarzam Mącz 143a, 306a; Congemino – Powtorzám, dwoję. Calep 240b, 449b.*

3. *Występować, pojawiać się ponownie lub wielokrotnie [może błąd zamiast POWTARZAĆ SIĘ] (1) : Szereg: »powtarzać a przychodzić« (1): Thy znamiona [przychodzące przed chorobą]/ áczkolwiek nie wśzytki rázem będą/ á wśzákoż niektore: á nigdy wśdy przes nich Niemoc niebywa: á to naywięcey bączyc/ Iefli ktore powtarza á częłto człowieku przychodzi SienLek 19.*

Synonimy: 1. ponawiać, wznawiać; b.β. cytować, przytaczać, przywodzić; 2. dwoić; 3. nastawać, okazować się, pojawiać się, pokazywać się, ukazować się, występować.

Formacje współrdzene: powtarzać się; powtorzyć, powtorzyć się.

Cf POWTARZAJĄCY, POWTARZANIE, POWTARZANY